

**FÖRSLAG TILL
SKÅNEPROGRAM 2018–2022
PROGRAM FÖR ÖKAD JÄMLIKHET**

DISTRIKTSKONGRESSEN 2018

SOCIALDEMOKRATERNA I SKÅNE

Ett jämlikt Skåne	3
1 En sjukvård i världsklass	5
1.1 Jämlik och jämställd vård och hälsa	5
1.2 Tillgänglig och modern sjukvård	6
1.3 Säker sjukhusvård av högsta kvalitet	8
1.4 Prioritera psykisk hälsa	9
1.5 Jämlik tandvård	10
2 Tillväxt, jobb och utbildning	11
2.1 Näringspolitik	11
2.2 Fler i arbete	13
2.2.1 Rätt kompetens på rätt jobb	13
2.3 Hållbart arbetsliv	14
2.3.1 Det offentliga som föredöme	15
2.4 En dynamisk kunskapsregion	16
2.4.1 Högre utbildning och livslångt lärande	16
2.4.2 Attraktiva forskningsmiljöer	17
2.5 Brottsförebyggande arbete	18
3 Infrastruktur och kollektivtrafik	19
3.1 En modern och tillgänglig kollektivtrafik utvecklar Skåne	19
3.1.1 En attraktiv kollektivtrafik för alla skåningar	19
3.1.2 En fossilfri kollektivtrafik från dörr till dörr	20
3.2 Investeringar i infrastruktur gör Skåne starkare	21
3.2.1 En godstrafik som säkerställer att varor och produkter kommer fram i tid.....	22
4 Miljö och klimat	25
4.1 Lantbruk och livsmedel	25
4.2 Vatten	26
4.3 Naturskydd	27
4.4 Det fossilfria samhället	27
5 Kultur och idrott	29
5.1 Kultur	29
5.2 Idrott	30

Ett jämlikt Skåne

Människans frihet är Socialdemokratins viktigaste mål. Alla människor ska vara fria att utvecklas som individ, råda över sitt eget liv och påverka samhället. Därför är jämlikhet en förutsättning för allas frihet. Ett samhälle som ger alla människor möjlighet att utveckla sin fulla potential skapar en stark grund för demokrati och delaktighet.

Välfärden är avgörande för att skapa ökad jämlikhet och jämställdhet. Det handlar om att skapa trygghet för människor genom att skolan, vården och omsorgen håller hög kvalitet, genom trygga socialförsäkringar och rätt till en bostad. En stark gemensam välfärd ska utgöra ett effektivt verktyg för att omfördela samhällets resurser och utjämna klasskillnader. Människors behov utgör grunden för vår politik. Jämlikhet ger människor bättre möjligheter att forma sina liv.

Den svenska välfärdsmodellen håller internationellt sett hög kvalitet. Samtidigt återstår mycket att göra. Klassklyftorna är alltjämt stora och det är långt kvar innan vi når ett jämställt samhälle. Dagens arbetsmarknad kräver en alltmer välutbildad arbetskraft. Trots att bostadsbyggandet har tagit fart är det svårt att få tag på en bostad till en rimlig hyra. Behovet av vård och omsorg ökar när allt fler lever längre.

Ekonomiska klyftor och hög arbetslöshet sätter djupa spår i samhället. Många arbetslösa har en lång väg tillbaka till arbete. Den förra regeringens åtstramningar i sjukförsäkringen och a-kassan har tvingat många människor till beroende av försörjningsstöd.

Full sysselsättning är ett centralt mål för Socialdemokraterna. Många barn växer upp i ekonomisk utsatthet. Det får allvarliga konsekvenser för möjligheterna att lyckas senare i livet. Det bästa sättet för att barn ska kunna utvecklas är att deras föräldrar har arbete.

Trots ett långt arbetsliv, lever många äldre under knappa ekonomiska förhållanden. Kvinnor, som tagit ett större ansvar för omsorgen om familjen och arbetat deltid, drabbas särskilt hårt.

Genom detta program för de kommande fyra åren vill Skånes socialdemokrater stärka jämlikheten. Ett jämlikt och jämställt Skåne präglas av full sysselsättning och goda arbetsvillkor samt en sjukvård och omsorg i världsklass. Det präglas av en hållbar utveckling och goda utbildningsmöjligheter. Det är ett Skåne där människor känner tillit till varandra och alla känner förtroende för välfärden. Det är ett Skåne där alla delar av regionen kan växa och utvecklas. Det är ett starkare Skåne.

Utvecklingen går åt rätt håll. Sveriges ekonomi är stark, tillväxten är hög och arbetslösheten sjunker. Den socialdemokratiskt ledda regeringen har genomfört stora satsningar på välfärden och bostadsbyggandet är rekordhøgt.

I Region Skåne har den socialdemokratiskt ledda regionledningen genomfört stora satsningar på sjukvården och kollektivtrafiken. Med 2018 års budget har drygt 6 miljarder tillförts den skånska sjukvården sedan 2014. Ytterligare över 2000 personer har anställts för att förbättra tillgängligheten, kvaliteten och arbetsmiljön för personalen. Reformerna har genomförts bland annat inom cancersjukvård, kvinnosjukvård och psykiatri. Sjukvården har stärkts i många avseenden men mycket återstår fortfarande att göra. Vi ser att sjukvården under de kommande åren behöver mer resurser. Därför kommer Skånes landstingsskatt behöva höjas.

En stark offentlig hälso- och sjukvård är en förutsättning för ett fungerande välfärdssamhälle. De senaste åren har arbetet med att minska köerna prioriterats i Skåne. Men trots det får många människor vänta för länge på vård. Arbetet för att korta köer och stärka den nära vården

behöver fortsätta. I Skåne ska det vara lätt att få vård när behovet uppstår. För att säkra en hög kvalitet och utveckling av sjukvården behöver den demokratiska styrningen stärkas. Valfärdsbolagens vinstuttag från skattefinansierad verksamhet måste begränsas kraftigt. Resurserna ska gå till det de är avsedda för.

Skåne har stor potential, med närheten till kontinenten, en stark näringsstruktur och en välutbildad befolkning. Tillväxten är nu god. Skattekraften i Skåne ökar för första gången på många år i högre takt än riket och sysselsättningen ökar. För att hela samhället fullt ut ska kunna ta del av den positiva utvecklingen i Skåne krävs en effektiv arbetsmarknadspolitik. Kompetensförsörjningen och en fortsatt hög arbetslöshet är två av regionens största utmaningar. Utbildning för att skapa bättre matchning på arbetsmarknaden är ett viktigt verktyg. Skånes största arbetsgivare är Region Skåne. Insatser måste göras för att fler ska vilja och kunna arbeta inom bland annat sjukvården. Samtidigt måste arbetslivets villkor bli bättre för att fullt ut ta vara på medarbetarnas kompetens och engagemang.

Den skånska arbetsmarknaden måste också ges förutsättningar att expandera. Vi socialdemokrater nöjer oss inte med att knyta ihop Skåne som arbetsmarknadsregion. Visionen är att Öresundsregionen år 2020 ska vara en internationell knutpunkt för investeringar och vetenskap i nivå med Europas mest framgångsrika storstadsregioner.

En väl utbyggd infrastruktur och kollektivtrafik är avgörande för att stärka hela Skånes utveckling. Bra kommunikationer är även viktigt för att arbetsmarknaden ska fungera väl. Resor till jobb, utbildning, fritidsaktiviteter och offentlig service ska fungera smidigt i storstaden såväl som på landsbygden. En fungerande digital kommunikation underlättar för boende på landsbygden. Bredbandsutbyggnaden måste nå Skånes alla delar för att hela samhället ska dra nytta av digitaliseringens möjligheter.

Skåne ska vara ledande inom miljö- och klimatarbetet. Naturen är vår viktigaste resurs och måste tas tillvara för att säkerställa kommande generationers tillgång till ren luft och rent vatten, välmående skogar och en bördig åkermark. Skånes attraktiva innovations- och forskningsmiljö ger Skåne goda förutsättningar utveckla ny teknik på området och skapa nya gröna jobb. Skåne ska vara ett föredöme i ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Med detta program beskriver vi socialdemokrater hur vi vill utveckla Skåne om vi får förtroendet att styra Region Skåne 2018-2022. Att göra Skåne starkare och mer jämlikt är våra viktigaste prioriteringar inför kommande mandatperiod.

1 En sjukvård i världsklass

Den enskilda människan och hennes möjligheter att leva ett bra liv ska vara utgångspunkten för den svenska sjukvården. Väntetiderna ska kortas och patienten ska ha rätt till en plan för den fortsatta vården. Administrativa gränssnitt mellan kommun och region, mellan primärvård och sjukhusvård, ska märkas så lite som möjligt för den enskilde.

För att möta framtidens vårdbehov krävs att sjukvården byggs ut och att den nära vården förbättras. I första hand ska man kunna få vård på sin vårdcentral eller i hemmet. Vårdcentralerna ska som regel vara patientens första möte med sjukvården. Sjukhusvård med tillgång till den mest avancerade medicinska kompetensen ska finnas för den som behöver det.

Vi vill motverka de stora skillnaderna i hälsa, som inte minst är tydliga utifrån ett klassperspektiv. Hälsa- och sjukvården ska vara jämlik, jämställd och öppen för alla. Alla ska ha rätt till tillgänglig och god sjukvård. Prioriteringar och fördelning av resurser ska göras utifrån den enskildes behov, inte ekonomiska förutsättningar. Därför ska medicinska behov vara avgörande, finansieringen gemensam och den övergripande styrningen vara underställd demokratiska beslut.

Vi lever längre och sjukvården kan behandla allt fler sjukdomar och diagnoser. Det är en fantastisk utveckling, men den ställer också nya krav på sjukvården. För att möta de behovs som finns krävs det att sjukvården får de resurser som behövs, är effektiv och håller hög kvalitet. Socialdemokraterna i Skåne vill skapa en sjukvård där alla tas om hand på bästa sätt.

Det nya hälso- och sjukvårdsavtalet mellan Region Skåne och Skånes kommuner lägger grunden för en bättre och mer sammanhållen hemsjukvård där patientens behov står i centrum. Äldre som blivit sjuka ska inte behöva spendera natten på akutmottagningen utan få vård av sjuksköterskor och läkare i det egna hemmet eller skrivas in direkt på vårdavdelning. De som har kroniska sjukdomar måste få regelbunden vård med en fast vårdkontakt. För de som har behandlats färdigt måste det finnas en bra rehabilitering tillbaka till ett självständigt liv. Förlossningsvården och akutsjukvården måste förbättras.

En stark offentlig hälso- och sjukvård är en förutsättning för ett fungerande välfärdssamhälle. Trygghet för alla skapar en stark acceptans för välfärdssystemet. Hälsa- och sjukvården är en central del av den svenska välfärden och bidrar till jämlikare fördelning av samhällets resurser och ökar människors möjlighet att delta i samhället på lika villkor. På så sätt stärker också en stark välfärd demokratin.

1.1 Jämlik och jämställd vård och hälsa

Det förebyggande arbetet för att undvika ohälsa är av central betydelse för människors välmående och för att nå ett jämlikt samhälle. Därför ska arbete med folkhälsa ske utifrån ett strukturellt perspektiv. Region Skåne ska ta ett särskilt ansvar för att motverka skillnader i hälsa och vårdnyttjande som bygger på klasskillnader. Dessa skillnader kan uppstå redan i tidig ålder. Därför är det viktigt att insatser för en jämlik vård och hälsa även görs till barn och ungdomar. Familjecentraler, barn- och ungdomspsykiatri och tandvård är områden som behöver stärkas för att bidra till en mer jämlik hälsa i ett tidigt skede av livet.

Idag finns även påtagliga skillnader i vården som erbjuds kvinnor respektive män. Symptombeskrivningar, behandlingar och mediciner i vården utgår i många fall från mannen som norm, vilket riskerar att leda till sämre behandling och resultat för kvinnliga patienter samt sämre förståelse för sjukdomar som i huvudsak drabbar kvinnor. Det krävs ett stärkt fokus på

jämställdhet och särskilda satsningar på kvinnosjukvård, som exempelvis endometriosisvård, för att alla ska få tillgång till sjukvård av hög kvalitet.

Alla har rätt till ett bra och fördomsfritt bemötande inom sjukvården. Idag känner exempelvis många HBTQ-personer en oro för att söka vård. Därför behövs en ökad kunskap om HBTQ-personers livssituation och rättigheter inom sjukvården.

Sjukvården har också en viktig uppgift när det gäller våld i nära relationer. Personer som har blivit utsatta för våld söker ofta hjälp inom hälso- och sjukvården. Det gäller även de som utsätts för sexuella övergrepp. De som söker vård för detta ska erbjudas lättillgänglig vård och att det ska finnas rutiner för omhändertagandet.

Samhället ska vara utformat så att alla kan vara fullt delaktiga oavsett funktionsförmåga. Personer med funktionsnedsättning har ofta ett sämre allmänt hälsotillstånd än personer utan funktionsnedsättning. Det hälsoförebyggande arbetet måste därför utvecklas. En annan viktig faktor är utbudet av hjälpmedel, vilket också inkluderar digitala hjälpmedel. Sjukvårdens lokaler måste vara tillgängliga för alla.

Det är viktigt att möjliggöra för barn och ungdomar, oavsett bakgrund eller funktionsförmåga, att kunna delta på lika villkor i såväl skola som på fritiden. Inget barn i Sverige ska behöva lida av nedsatt syn i onödan. Därför är det viktigt att glasögon är subventionerade för barn och unga.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Den offentliga vården ska byggas ut
- Samtliga invånare ska erbjudas en jämlik och jämställd hälso- och sjukvård
- Skillnader i barns hälsa ska motverkas
- Fler familjecentraler ska etableras
- Uppsökande arbete i socialt utsatta områden ska öka
- Samarbetet med kommunerna om en förebyggande hälsovård i skolorna ska stärkas
- Avgifterna i sjukvården ska hållas låga
- Den som utsatts för våld i nära relationer eller sexuella övergrepp ska få lättillgänglig vård och det ska finnas tydliga rutiner för omhändertagandet
- Sjukvården ska präglas av likabehandling och arbeta aktivt med HBTQ-personers rättigheter
- Det hälsoförebyggande arbetet för personer med funktionsnedsättning ska utvecklas
- Hjälpmedel ska finnas väl tillgängligt och vara utformade efter patientens förutsättningar oavsett funktionsnedsättning

Nationell nivå

- Forskningen om hur vården blir mer jämlik och jämställd ska stärkas
- Glasögon ska vara subventionerade för barn och unga

1.2 Tillgänglig och modern sjukvård

De senaste åren har arbetet med att minska köerna till vården stått högt upp på dagordningen för Socialdemokraterna och Skåne har haft en mer positiv utveckling än riket. Men trots det får många människor vänta för länge. Vårt mål är att vården ska vara fri från köer och långa

väntetider. Oavsett var man bor ska man kunna känna sig trygg med att vården fungerar, är lätt att komma i kontakt med och finns nära till hands.

Primärvården ska som regel vara patientens första kontakt med sjukvården. För att det ska fungera måste den nära vården vara välutbyggd och lättillgänglig. Socialdemokraterna verkar för att vårdcentralerna ska utvecklas och byggas ut i takt med behoven. För att skåningarna ska få en större del av sitt vårdbehov tillgodosett i den nära vården krävs att vårdcentraler och hemsjukvård är tillgänglig en större del av dygnet, att vissa delar av specialistvården flyttar ut från sjukhusen och att vårdcentralerna tar ett större ansvar för kroniskt sjuka. Detta kräver i sin tur att den nära vården får mer resurser och att fler läkare utbildas till allmänspecialister.

Vården för kroniskt sällsynta diagnoser behöver utvecklas genom kunskapsstöd till primärvården och genom att patienter med sällsynta diagnoser får en fast vårdkontakt som kan lotsa patienten rätt i vården. Kunskapscentret för sällsynta diagnoser ska bistå med stöd till primärvårdens omhändertagande av patienterna.

Bemötande är en viktig fråga inom sjukvården. För den enskilde patienten är det upplevda bemötandet avgörande för förtroendet för vården. Sjukvården måste fortsätta att arbeta intensivt för att förbättra bemötandet. När en person drabbas av sjukdom är det också viktigt att anhöriga till patienten få den information som krävs för att känna sig trygga och involveras i vårdplanen.

Den svenska sjukvården befinner sig i ett paradigmskifte vad gäller den digitala tekniken. Socialdemokraterna har ställt upp målet att Region Skåne ska bli Sveriges ledande region i att utveckla, erbjuda och använda digitala tjänster inom hälso- och sjukvården. Digitaliseringen är en viktig förutsättning för att skapa en modern sjukvård, exempelvis innebär distansmonitorering stora förbättringar för hemsjukvården. Därtill kan digitaliseringen stärka tillgängligheten. Den som vill ska kunna använda mobilen eller datorn för att nå vården. Vårdens tjänster ska utformas utifrån patientens perspektiv och behov. Genom effektivare vårdprocesser och minskad administration kan resurser frigöras och bidra till en mer kostnadseffektiv sjukvård.

Vi lever allt längre. Det är positivt. Men samtidigt innebär en åldrande befolkning högre krav på sjukvården. Idag är över 60 000 personer i Skåne äldre än 80 år och 2030 beräknas över 100 000 skåningar vara äldre än 80 år. En trygg ålderdom kräver vårdplatser och personal som är utbildade för äldres särskilda behov, inriktning geriatrik. Socialdemokraterna i Skåne kommer arbeta för att antalet vårdplatser för äldre byggs ut under de kommande åren. Alla sjukhus ska kunna ta emot äldre patienter på ett bra sätt. De närmare 100 äldrevårdsmottagningar som har byggts upp i primärvården kommer att utvecklas. Samarbetet som sker mellan Region Skåne och Skånes kommuner i vården av de mest sjuka äldre ska också utvecklas.

Vården behöver erbjuda en god rehabilitering för de som är i behov av det efter sjukdom eller skada. Rehabiliteringen är viktig för att patienten ska återfå största möjliga funktionsförmåga och därmed öka möjligheterna till ett aktivt och självständigt liv.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Primärvården ska finnas nära medborgaren och ges mer resurser för att kunna ta ett större helhetsansvar för patienten
- Fler offentliga vårdcentraler och vårdcentralsfilialer ska etableras där behov finns, på mindre orter, i utbyggnadsområden och i socialt utsatta bostadsområden
- Väntetiderna till operation och besök på sjukhus ska vara korta

- Samarbetet mellan region och kommun ska stärkas, med särskilt fokus på omhändertagandet av kroniskt sjuka äldre
- Tillgången till ungdomsmottagningar ska säkerställas utifrån ungdomarnas behov
- Nya och ändamålsenliga sjukvårdslokaler ska byggas där behov finns
- Patienter, som så önskar, ska kunna sköta sina kontakter med sjukvården via dator eller mobil genom att kallelser, tidsbokning med mera görs digitala
- Region Skåne ska erbjuda internetbaserade läkarbesök
- Utvecklingen av nya digitala tjänster ska påskyndas för att bidra till att öka tillgängligheten i vården och göra patienten mer delaktig
- Alla sjukhus ska ha vårdplatser anpassade efter äldres behov och äldrevårdsmottagningarna ska utvecklas
- Det ska finnas en samordnad vård- och rehabiliteringsplan för personer med ett rehabiliteringsbehov

Nationell nivå

- De generella statsbidragen ska utökas för en höjd kvalitet i välfärden

1.3 Säker sjukhusvård av högsta kvalitet

För att den skånska vården även i framtiden ska ligga i internationell framkant måste fortsatt fokus ligga på forsknings-, utvecklings- och utbildningsfrågorna. Det måste arbetas strategiskt med hur nya forskningsrön ska implementeras i den dagliga verksamheten och hur personalens kompetens tas till vara och utvecklas. Klinisk och patientnära forskning ska vara särskilt prioriterat.

De senaste åren har införandet av standardiserade vårdförlopp i cancervården drastiskt reducerat väntetiderna för flera diagnoser. Socialdemokraterna vill fortsätta det arbetet och använda standardiserade vårdförlopp på fler områden än cancer.

Det föds många barn i Skåne. Det är en positiv utveckling som för med sig krav på en utbyggd förlossningsvård. Hänvisning av förlösande kvinnor till andra sjukhus ska endast ske när medicinska skäl föreligger. Förlossningsvården ska byggas ut och fungera omhändertagande för hela familjen. Familje-BB, där nyförlösta mammor kan bo den första tiden tillsammans med sin partner och det nyfödda barnet, eller liknande möjligheter ska finnas tillgängligt i anslutning till förlossningsklinikerna. Arbetet med att förhindra förlossningsskador måste intensifieras och kvinnor som drabbats av förlossningsskador ska snabbt få hjälp.

Akutsjukvården ska byggas ut. I Skåne såväl som i resten av Sverige är trenden sedan flera år att trycket mot sjukhusens akutmottagningar ökar. I många fall beror det på vårdplatsbrist på andra avdelningar på sjukhusen, vilket gör att patienterna inte kommer till rätt vårdavdelning utan ligger kvar på akuten. Det är inte bra vare sig för patienterna eller personalens arbetsmiljö. Det krävs fler vårdplatser och bättre organisation av akutverksamheten och en tydligare samverkan mellan primärvård och akutsjukvården.

En utmaning för att kunna öppna fler vårdplatser är den stora bristen på sjuksköterskor, i synnerhet specialistsjuksköterskor. Bristen väntas öka till följd av stora kommande pensionsavgångar. Därför behöver antalet utbildningsplatser öka.

Sjukvård ska som huvudregel ägas, finansieras och drivas i offentlig regi. Men under de senaste decennierna har organiseringen av den svenska sjukvården, precis som övriga delar av offentlig sektor, genomgått stora förändringar. Det har skett genom en kombination av

kundvalsmodeller, nya ledningsfilosofier och ekonomiska styrsystem. Förändringarna har gjort att den demokratiska styrningen har minskat och att marknadsliberala principer har fått större utrymme. Det är viktigt att marknadskrafterna inte styr vården. Det är behov och inte köpkraft som ska vara den övergripande principen för prioriteringarna.

Vårdvalen inom specialistvården innebär att sammanhållen sjukvård kan vara svår att uppnå samt att patientgrupper med stora vårdbehov riskerar att bli undanträngda. Vidare ökar kostnaderna för specialistvårdvalen kraftigt. Det är därför av vikt att se över dagens specialistvårdval. Sjukhusstädning är en kärnverksamhet då bristfällig vårdhygien innebär risk för vårdskador. Därför ska städning på sjukhus fortsatt utföras i egen regi. Även andra delar av serviceverksamheten ska fortsatt drivas i egen regi, som transporter och service av måltider.

Bakterier som utvecklar resistens mot antibiotika är ett växande folkhälsoproblem. Sjukvården är beroende av effektiva antibiotika vid exempelvis cancerbehandlingar, transplantationer och många operationer. Vården behöver därför arbeta enligt nya rutiner för att minska användandet av antibiotikan men det krävs också ökad forskning för att utveckla ny antibiotika så att vårdrelaterade infektioner minskar.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Satsningar på de prioriterade områdena cancersjukvård, akutsjukvård, förlossningsvård och psykiatri ska fortsätta
- Nollvision ska råda för undvikbara trycksår och vårdrelaterade infektioner
- Akutmottagningarna ska förstärkas genom bland annat mer personal och fler vårdplatser på sjukhusen
- Vårdvalen inom specialistvården ska ses över för att säkerhetsställa att vårdbehoven går först
- Städningen av sjukhuslokaler ska utföras i offentlig regi
- Väntetiden mellan cancerdiagnos och påbörjad behandling ska kortas
- Standardiserade vårdförlopp, i syfte att korta väntetiderna och göra vården mer jämlik, ska införas inom fler områden än cancer
- Avancerad sjukvård i hemmet, inklusive palliativ vård, ska erbjudas fler patienter
- Familje-BB eller motsvarande ska finnas i anslutning till förlossningskliniker
- Närvaron av personal hos födande kvinnor ska vara hög under hela förlossningen
- Det ska ske en bättre samverkan mellan skolhälsovården och regionens hälso- och sjukvård
- Det ska ske en utökning och utveckling av samarbetet i Öresundsregionen om sjukvården

Nationell nivå

- Antalet platser på grund- och specialistsjuksköterskeprogrammen och andra vård- och omsorgsyrken med aktuell eller prognosticerad brist ska utvidgas

1.4 Prioritera psykisk hälsa

Den psykiska ohälsan ökar i samhället. Särskilt markant är ökningen hos unga flickor. Människor som lider av psykisk ohälsa drabbas ofta av andra sjukdomar och riskerar kortare livslängd. Vården av psykisk ohälsa måste förbättras och bli mer jämlik. Sjukvården bör tillsammans med andra instanser arbeta med förebyggande åtgärder mot psykisk ohälsa. Barn

och unga som mår dåligt är en särskilt utsatt grupp som behöver fångas upp tidigt. Primärvårdens roll vid psykisk ohälsa måste därför stärkas, bland annat med fler kuratorer och psykologer. Kunskapen om psykisk ohälsa i samhället behöver bli bättre och brukarinflytandet i vården öka.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Psykiatrin ska fortsätta vara ett prioriterat område
- Barn- och ungdomspsykiatrin ska utvecklas och ges bättre möjligheter att göra utredningar
- Väntetiderna till både utredningar, diagnos och behandling inom barn- och ungdomspsykiatrin ska vara korta
- Primärvårdens roll i första behandling av psykisk ohälsa ska stärkas
- Första linjen-verksamheten för vuxna stärks
- En regional telefonlinje för suicidprevention införs
- De nationella riktlinjerna för missbruksvård implementeras
- Fler mellanvårdsavdelningar öppnas där patienten kan sova hemma och vårdas på dagen

1.5 Jämlig tandvård

Generellt har tandhälsan förbättrats, men det gäller inte alla. Under senare år har tandhälsan försämrats inom socioekonomiskt utsatta grupper. Det bidrar till en polarisering i samhället, där tandhälsa blir en tydlig klassmarkör. Dålig tandhälsa påverkar även individens hälsa i stort. Det är prioriterat att minska skillnaderna i tandhälsa. Både hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete måste genomföras, med speciellt fokus på utsatta grupper. För att uppmuntra till regelbundna tandvårdsbesök krävs att invånarna har nära till sin tandvårdsklinik. Särskilt viktigt är det för barn och ungdomar som regionen har ett speciellt ansvar för. Socialdemokraterna i Skåne verkar för att tandvården ska jämföras med övrig hälso- och sjukvård och inkluderas i sjukvårdens högkostnadsskydd.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Fler tandvårdsmottagningar ska starta där behovet finns
- Mobila tandvårdsmottagningar ska användas för att öka tillgängligheten
- Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser inom folktandvården ska öka med särskilt fokus på utsatta grupper

Nationell nivå

- Tandvården ska jämföras med övrig hälso- och sjukvård och inkluderas i sjukvårdens högkostnadsskydd

2 Tillväxt, jobb och utbildning

Socialdemokraternas mål är att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Det är ett viktigt första steg för att nå full sysselsättning. Det förutsätter att Skåne utnyttjar sin fulla potential. Till år 2020 ska Skånes arbetslöshet bli lägre än riksgenomsnittet.

Den skånska tillväxten är hög och Skåne tillhör de av landets regioner där sysselsättningen ökar mest. Det är resultatet av ett aktivt och framgångsrikt arbete för ökad sysselsättning och hållbar tillväxt.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har genomfört viktiga satsningar på kunskapslyft, extra tjänster i välfärden och snabbspår för nyanlända. Den pågående utlokaliseringen av statliga verk har också stor betydelse för att minska de geografiska klyftorna. En ökad statlig närvaro ökar tilltron till myndigheter och tillför nya jobb i regionen. I Skåne har den socialdemokratiskt ledda regionledningen fört ett framgångsrikt arbete för att öka investeringarna och för att förbättra Skånes förutsättningar inom den kunskapsintensiva industrin. Genom det nya Öresundssamarbetet, Greater Copenhagen and Skåne Committee, har arbetet för att stärka Öresundsintegrationen intensifierats. Greater Copenhagen-samarbetet är ett näringslivspolitiskt partnerskap som består av 79 kommuner och tre regioner: Skåne, Hovedstaden och Själland. Idag arbetspendlar cirka 15000 skåningar till Danmark varje dag. Det är av största vikt att administrativa gränshinder löses för att främja ökad sysselsättning och tillväxt. Målet är att skapa en sammanhållen arbetsmarknadsregion av hela Skåne och Själland.

För att stärka Skånes konkurrenskraft krävs en sammanhållen och stark region. Sett över tid har den skånska arbetsmarknaden förändrats kraftigt. Arbetspendlingen går idag till några få kommuner, vilket på sikt riskerar att utarma landsbygden. Klyftan mellan stad och landsbygd måste överbryggas. Kollektivtrafiken är en viktig del i detta. Den har byggts ut kraftigt under den senaste mandatperioden, men ytterligare satsningar måste göras. En väl utbyggd bredbandsinfrastruktur i hela regionen skulle underlätta för människor att leva och verka på landsbygden. Tillgång till höghastighetsbredband är viktigt för tillväxten. För att Öresundsregionen ska bli världsledande krävs det att alla har tillgång till digital infrastruktur, att arbetskraften har de rätta digitala kompetenserna och att verksamheterna utvecklar och utnyttjar digitaliseringens möjligheter. I Öresundsregionen idag finns fortfarande stora områden som saknar tillräckligt bra digital infrastruktur. Ökad digitalisering kommer att locka företag och kvalificerad arbetskraft till metropolen och säkra tillväxten i städerna och på landsbygden.

En aktiv bostadspolitik är också avgörande för att stärka Skånes utveckling. Saknas bostäder är det svårt för arbetsgivare att rekrytera personal. Det krävs att en fortsatt hög nybyggnation med rimliga hyror, kompletteras med upprustning av det befintliga beståndet och en stark allmännyttta, ökade flyttkedjor och att de sociala hindren för att få en egen bostad rivs.

2.1 Näringspolitik

En aktiv näringspolitik för tillväxt, förenat med ekologisk, social och ekonomiskt hållbar utveckling, skapar fler arbetstillfällen.

Skåne har ett starkt näringsliv med både bredd och spets. Livsmedelsindustri, tillverkningsindustri och logistik i kombination med life science, spelindustri, IT och turism, är exempel som visar på variationen i det skånska näringslivet. Skåne är även en forskningstung region och med etableringen av ESS och MAX IV förbättras förutsättningarna ytterligare. Detta utgör en bra grund för tillväxt och innovation.

Samtidigt saknas inte utmaningar. En ökad global konkurrens sätter hårt tryck på de stora industrierna att ställa om för ökad produktivitet. För att möta utvecklingen har de stora företagen ett behov av snabb tillgång till ny kunskap och av de små och medelstora företagens innovationsförmåga. Utvecklingen av de redan befintliga starka branscherna ska därför främjas genom att skapa förutsättningar för ökat samarbete mellan små, medelstora och stora företag. Ett nära samarbete mellan branscherna, science centers och högskola och universitet ger också goda förutsättningar att förbättra och utveckla både produktionssätt och produkter.

Den långa traditionen av jordbruk- och livsmedelsproduktion är viktig för Skåne och ska värnas. Den skånska livsmedelsindustrin står för nästan hälften av hela Sveriges omsättning i branschen. Hela landet är beroende av de skånska råvarorna. Därför är omställningen till en hållbar produktion vid sidan av ett aktivt miljöarbete avgörande för att säkra matförsörjningen i framtiden.

Samtidigt ska framväxten av nya starka branscher prioriteras. I dag är upplevelse- och besöksnäringarna expansiva och har goda möjligheter att fortsätta utvecklas. Medie- och filmindustrin är framgångsrika exempel men det finns också andra delar av upplevelseindustrin som kan växa eller etablera sig i Skåne. Öresundsregionen har alla förutsättningar att bli en stark eventregion. Genom satsningar inom internationell marknadsföring görs ett aktivt arbete för att attrahera investeringar, locka talanger, filmproduktioner, besökare och evenemang till Skåne.

E-handeln är också en bransch på stark framväxt och på sikt kan en stor andel av detaljhandeln ske online. Det ställer krav på förbättrad logistik, i synnerhet vad det gäller hemleverans av större produkter som exempelvis vitvaror och möbler. Skåne har goda förutsättningar att bli ett centrum för den nya digitala handeln med en logistiksektor som har stor potential att utvecklas och skapa fler jobb.

Skåne ska vara ledande i omställningen till ett klimatsmart och miljövänligt samhälle. Satsningar på klimatsmarta städer attraherar företag, forskare och kompetens inom miljöteknik och stimulerar framväxten av nya gröna jobb som bidrar till Skånes utveckling av nya hållbara lösningar. Ett gott innovationsklimat i kombination med attraktiva forskningsmiljöer och närheten till tillverkningsindustrin ger goda möjligheter för Skåne att vara ledande i arbetet för den viktiga omställningen till en hållbar produktion. Innovationssystem måste kopplas ihop med klimatanpassningsarbetet. För att klimatsäkra Skåne krävs samverkan med näringslivet.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Skåne och Själland ska bli en fullt ut integrerad arbetsmarknadsregion
- Region Skåne ska ta ett helhetsgrepp om den skånska bredbandsutbyggnaden och verka för att den digitala infrastrukturen i Öresundsregionen utvecklas
- Utvecklingen av nya starka branscher ska främjas
- Stödet till små och nystartade företag inom turism- och besöksnäringen ska stärkas
- Den skånska matproduktionen ska utvecklas
- Antalet gröna jobb ska öka
- Klimatsmarta städer ska bli ett varumärke för Skåne
- Företag som utvecklar hållbar miljöteknik ska stöttas
- Samarbetet mellan innovationsekosystem i Öresundsregionen ska öka

Nationell nivå

- Administrativa gränshinder mellan Sverige och Danmark, som exempelvis problem med socialförsäkringar, ska lösas

2.2 Fler i arbete

För att stärka Skånes utveckling socialt och ekonomiskt krävs en effektiv arbetsmarknadspolitik och ett hållbart arbetsliv.

Skåne har en generellt sett välutbildad befolkning. Men trots att tillgången till arbetskraft ökar, är kompetensförsörjning en av regionens största utmaningar. Sysselsättningen skiljer sig åt mellan kvinnor och män, mellan utrikes födda och personer födda i Sverige och mellan låg- och högutbildade. Det gäller för Skåne, såväl som för Sverige. De största skillnaderna i kön handlar om arbetstid och könssegregering på arbetsmarknaden. Utrikes födda har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden och få ett jobb i paritet med sin utbildning. Ökad konkurrens om jobben, till följd av de senaste decenniernas höga arbetslöshet, har slagit hårt mot personer med kortare utbildning, som har trängts undan till förmån för personer med högre utbildning. För att öka sysselsättningen krävs ett starkare jämställdhetsperspektiv och tydligt fokus på att få rätt kompetens på rätt plats.

2.2.1 Rätt kompetens på rätt jobb

Arbetsmarknadsinsatser och satsningar på personal måste säkerställa att alla yrkeskategoriers kompetens tas tillvara fullt ut. Det är avgörande för att möta arbetsmarknadens behov av yrkesutbildad arbetskraft.

Det behövs nya karriärvägar som öppnar för ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Genom att ge fler människor goda förutsättningar att vidareutbilda sig och utveckla sin kompetens skapas nya vägar in i bristyrkena. Exempelvis ska en undersköterska som vill vidareutbilda sig till sjuksköterska ska kunna göra det utan att behöva äventyra sin levnadsstandard. Nya karriärvägar inom välfärden bidrar också till att kvinnor ges nya möjligheter till utveckling i arbetslivet.

Nyanlända och utrikes födda ska få förutsättningar att arbeta med det de är utbildade för. Det måste gå snabbare att validera och komplettera en utländsk utbildning. En aktiv arbetsmarknadspolitik som rustar människor med utbildning och öppnar dörren till arbetsmarknaden är avgörande för att ge fler människor möjlighet till självförsörjning. Långtidsarbetslösa och personer med förgymnasial utbildning måste få rätt stöd för att ta sig in på arbetsmarknaden. Extra tjänster och etableringsjobb är viktiga verktyg för att skapa en väg in till arbetsmarknaden för de som idag står långt ifrån.

Nya karriärvägar, en mer träffsäker validering och aktiv arbetsmarknadspolitik skapar en effektiv och mer jämlik arbetsmarknad. Det skulle också frigöra jobb som kräver kortare utbildning och sänka tröskeln till arbetsmarknaden för den som inte har en akademisk utbildning. I Sverige ska vi inte konkurrera med låga löner, utan med kompetens. Därför är det viktigt att statligt subventionerade åtgärder på arbetsmarknaden ställer krav på kollektivavtal.

Det finns ett behov av en regionaliserad struktur för dimensionering och inriktning inom flera arbetsmarknadsutbildningar och YH-utbildningar. Regionen, kommunerna och näringslivet ser den skånska arbetsmarknadens behov bäst och kan genom en strukturerad regional samordning tillsammans säkra kompetensförsörjningen i Skåne. Det är också av stor vikt att såväl universitet och högskolor som yrkeshögskolorna anpassar sina utbildningsutbud för att möta

den efterfrågan som finns från både arbetsmarknaden och individen. Detta för att det ska vara möjligt med kompetensutveckling under hela yrkeslivet, men också för att säkra möjligheterna till omställning.

Yrkesutbildningarna till barnsköterska, skötare och undersköterska är i dag olika utformade hos olika utbildningsgivare. Det begränsar dessa yrkesgruppers möjlighet att söka sig till vissa anställningar och försämrar möjligheten att frigöra tid från andra yrkeskategorier inom sjukvården. Undersköterskerollen, barnsköterskarollen och skötarrollen behöver omfattas av nationella kompetenskrav. Vidare bör en yrkeslegitimation införas för undersköterskor, barnskötare samt skötare.

För de undersköterskor som vill utbilda sig till sjuksköterskor behöver ett system för att tillgodoräkna sig kompetens från och erfarenhet av arbete som undersköterska införas.

Vi socialdemokrater vill också se ett intensifierat regionalt samarbete kring vuxenutbildning och SFI, ansökningar av Yrkehögskoleutbildningar samt anordnande av arbetsmarknadsutbildningar.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Insatser för att nå en jämställd arbetsmarknad ska prioriteras
- Bristyrken ska avlastas av andra yrkeskategorier för att ta tillvara på medarbetarnas kompetens fullt ut
- Den offentliga sektorn ska erbjuda plats för praktikanter, extratjänster, offentligt skyddade arbeten (OSA) och lönebidragsanställda
- Region Skåne ska nyttja möjligheten till etableringsjobb
- Berörda parter ska samlas för att samordna insatser i syfte att stärka arbetsmarknaden regionalt
- Den regionala samordningen av yrkehögskoleutbildningar och arbetsmarknadsutbildningar ska stärkas

Nationell nivå

- Nya karriärvägar och en snabbare validering ska skapas
- Ekonomiska hinder för vidareutbildning och validering till bristyrken ska avskaffas
- Statligt subventionerade anställningar ska ställa krav på kollektivavtal
- Fler attraktiva yrkehögskoleutbildningar som möter arbetsmarknadens behov av kompetensförsörjning ska skapas
- Nationella kompetenskrav för undersköterskor, skötare och barnskötare ska införas
- Yrkeslegitimation ska införas för undersköterskor, skötare och barnskötare
- Ett system för att tillgodoräkna sig kompetens från och erfarenhet av arbete som undersköterska behöver införas i utbildningen till sjuksköterska

2.3 Hållbart arbetsliv

Den svenska arbetsmarknaden ska vara trygg och hållbar. Arbetslöshet, otrygga anställningar och övertidsarbete ökar klyftorna mellan människor. Samtidigt har sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa ökat kraftigt. Konsekvenserna av de arbetsvillkor som finns i dagens Sverige är allvarliga både för enskilda människor och för hela samhället.

Socialdemokraternas mål är att skapa ett hållbart arbetsliv. Arbetslivets villkor måste bli bättre för att ta vara på medarbetarnas kompetens och engagemang. Ett hållbart arbetsliv omfattar en bra lön, en god arbetsmiljö, samt möjlighet till inflytande och personlig utveckling. Bara när de som jobbar har makt över arbetet kan det tillgodose både gemensamma behov och vara kreativt för den enskilde.

2.3.1 Det offentliga som föredöme

Personalen är den offentliga verksamhetens viktigaste resurs och med en bra personalpolitik kan vi utveckla välfärden. Vi behöver medarbetare med hög kompetens och ett starkt engagemang. Det får vi med en bra arbetsmiljö samtidigt som medarbetarna får möjlighet till delaktighet och inflytande över beslut som påverkar arbetsplatsen. Som medarbetare i Region Skåne ska det finnas möjlighet att växa och utvecklas.

Ett lyssnande ledarskap är en förutsättning för att kunna ta tillvara verksamhetens hela potential. Genom att fånga upp idéer och konstruktiv kritik från dem som dagligen arbetar inom välfärden kan verksamheten förbättras och utvecklas. Balans mellan uppdrag och resurser är grundläggande för att skapa hälsosamma och utvecklande arbetsplatser. Därutöver krävs ett systematiskt arbetsmiljöarbete i samverkan med de fackliga organisationerna och goda möjligheter till friskvård för personalen. För den som blir sjukskriven ska det erbjudas aktiva och arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser för att möjliggöra en snabb återgång till arbete.

Den offentliga sektorn ska inte subventioneras av kvinnors låga löner och dåliga anställningsförhållanden. Löneskillnader, inom och mellan jämförbara yrken, på grund av kön måste motarbetas. Samma sak gäller otrygga anställningsförhållanden och deltid som oftast drabbar kvinnor. Ofrivilligt deltidsarbete är ett stort problem på många arbetsplatser.

Offentliga arbetsgivare ska därför ta ett större ansvar för att anpassa schemaläggning och arbetsuppgifter samt stärka medarbetarnas inflytande över arbetstiderna för att minimera behovet av tidsbegränsade anställningar. Heltidsarbete ska vara normen på arbetsmarknaden och en rättighet, deltid en möjlighet.

Det behövs ett aktivt arbete för att bredda rekryteringen och öka mångfalden inom de offentliga verksamheterna. Arbetslivet måste vara tillgängligt även för personer som behöver stöd och anpassning på grund av nedsatt arbetsförmåga.

När upphandlingar genomförs i offentliga verksamheter ska krav ställas på hållbarhet och socialt hänsynstagande. Vid upphandlingar ska krav på kollektivavtal ställas.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Heltid ska vara norm, deltid en möjlighet
- Tidsbegränsade anställningar ska minimeras
- Skapa en god arbetsmiljö för att attrahera personal och sänka sjukfrånvaron
- Ett stort lokalt inflytande ges i frågor som rör arbetstider och arbetsorganisation
- Personalens inflytande över verksamheten och delaktighet i beslut ska stärkas
- Lika lön för lika arbete och jämställda löner ska införas
- Jämställdhetsperspektivet ska vara en tydlig inriktning för all personalpolitik
- Goda möjligheter ska finnas för sjuksköterskor inom Region Skåne att vidareutbilda sig till specialistsjuksköterskor
- Undersköterskor ska få möjlighet till utbildningsförmån vid specialiseringsutbildning

- Region Skåne ska öka antalet utbildningstjänster för redan anställd personal som vill vidareutbilda sig inom utpekade bristkompetenser
- Region Skåne ska fortsätta minska beroendet av inhyrd personal
- Vid upphandlingar ska krav på kollektivavtal ställas
- Region Skåne ska – genom avtal – garantera de fackliga organisationerna möjligheten att kontrollera entreprenörer och deras underleverantörer, så att dessa lever upp till villkoren i kollektivavtalen
- Vid upphandling ska Region Skåne använda sig av verksamhetsupphandlingar där personalen följer med oavsett entreprenör

Nationell nivå

- Heltidsnorm på 30 timmar i veckan ska införas stegvis
- Krav på kollektivavtal ska kunna ställas vid offentlig upphandling

2.4 En dynamisk kunskapsregion

Vi socialdemokrater arbetar för ett jämställt, integrerat och sammanhållet Skåne där utbildning och bildning är en rättighet. Det skapar en starkare grund för tillväxt, samtidigt som det ökar skåningarnas livskvalitet.

För att skapa en jämlik och jämställd regional utveckling måste unga skåningar ges bättre förutsättningar att bryta med den traditionella klass- och könsuppdelningen i utbildningsvalen. Det är djupt oroande att skillnaderna i skolresultat mellan elever med olika klassbakgrund ökar. När skolan inte klarar att ge alla elever samma möjligheter att utvecklas reproduceras klassklyftorna i samhället. Ojämligheten och ojämställdheten i skolan påverkar elevernas utbildningsval. Allt för många elever från studieovana miljöer fortsätter inte till högre utbildning. För att motverka social snedrekryteringen till högre studier krävs en grundskola och ett gymnasium som inte gallrar på grund av social bakgrund. Könsegregerade utbildningsval bidrar till att förstärka ojämställdhet på arbetsmarknaden och i samhället.

Det livslånga lärandet som börjar redan i förskolan ska ge människor möjlighet att växa och utvecklas som individer. Det kräver ett medvetet pedagogiskt arbete som befriar barn och unga från könsrelaterade förväntningar och fördomar om olika grupper i samhället. Det kräver också att resurserna fördelas så att alla barn får möjlighet att lära och utvecklas. En jämställd och jämlik förskola och skola ger eleverna bättre förutsättningar att växa som människor och forma sin framtid.

Elevernas val av gymnasieprogram ska inte avgöra möjligheterna att gå vidare till högre studier. Idag utbildas många rakt ut i arbetslöshet då utbildningarna inte är anpassade efter arbetsmarknadens behov. Därför måste alla gymnasieprogram ge högskolebehörighet.

Regeringens satsningar på en sammanhållen och likvärdig skola är viktiga för Skåne. För att säkerställa att en hög kvalitet i förskola, skola och gymnasieutbildning kommer alla skåningar till del krävs att ett ökat samarbete över kommungränserna.

2.4.1 Högre utbildning och livslångt lärande

Tillgången till högre utbildning är viktig för Skånes utveckling som kunskapsregion. Därför är de satsningar som den socialdemokratiskt ledda regeringen också har gjort på högre utbildning välkomna. Genom att Malmö högskola har blivit universitet och satsningar på Lunds universitet, Högskolan Kristianstad, SLU Alnarp och en ny Polishögskola i Malmö har den redan starka utbildningsregionen Skåne stärkts ytterligare. Vi socialdemokrater ser tillsammans

med lärosätena fortsatta behov av att stärka resurserna till högre utbildning. Högre utbildning ska vara tillgängligt för fler och hålla god kvalitet. Samtidigt har det av regeringen genomförda kunskapslyftet inom vuxenutbildning inneburit en viktig vändning. Sverige som kunskapsnation stärks återigen i internationella jämförelser.

Det livslånga lärandet ger människor möjlighet att utvecklas och lära nytt under hela livet. Det skapar också förutsättningar för människor att möta omställningarna på arbetsmarknaden när samhället utvecklas. Den utbildning människor har med sig när de kommer in på arbetsmarknaden räcker sällan för ett helt arbetsliv. Därför måste även möjligheterna att utbilda sig under en period av arbetslöshet bli bättre. Det kräver en välutbyggd och träffsäker vuxenutbildning. Det måste också finnas en mångfald av utbildningsalternativ under olika skeden av livet - högre utbildning, yrkeshögskolor, folkhögskolor, arbetsmarknadsutbildning och folkbildning. Folkhögskoleutbildningarna utgör en viktig väg in till arbetsmarknaden, i synnerhet för unga som saknar fullständiga gymnasiebetyg och nya svenskar. Vi vill se en förstärkning av folkhögskolorna och ett utökat samarbete med näringslivet för att folkhögskolorna ska få en mer framträdande roll i Skånes långsiktiga kompetensförsörjningsarbete.

2.4.2 Attraktiva forskningsmiljöer

Tillgången till bra utbildning och attraktiva forskningsmiljöer stärker Skåne som kunskapsregion. Det utgör grunden för företagens möjligheter att etablera sig och för nya innovationer att växa fram. Det handlar om att stärka forskningen som sådan men också om att främja dess tillämpning. En tätare samverkan mellan näringsliv, lärosätena, fackföreningar och den offentliga sektorn måste främjas så att forskningsresultat kan omsättas i nya produkter, tjänster och företag. Det påverkar i sin tur hela den skånska arbetsmarknaden i positiv riktning och genererar jobb även inom andra sektorer.

Forskningsanläggningen ESS och MAX IV i Lund är centrala för forskningens utveckling samtidigt som de genererar innovationer och påverkar samhällsklimatet i positiv riktning. Tillsammans kommer de båda anläggningarna göra Skåne till ett världsledande centrum för materialforskning. Det är därför viktigt att de positiva effekterna för regionen tas tillvara och att de forskare som kommer till Skåne blir en integrerad del av det skånska forskningssamhället. Den fria och breda forskningen är viktig att värna.

För att Skåne ska stärkas som kunskapsregion behövs ett brett näringsliv och en effektiv samhällelig förmåga att kombinera forskningsresurser med effektiva innovationssystem som tar tillvara nya idéer med ursprung i företag, den offentliga sektorn eller hos enskilda individer. Vård, skola och omsorg är kunskapsintensiva verksamheter som leder till jobb och innovationer. Ett exempel är den kliniska forskningen inom vården. Samhället måste bli bättre på att fånga upp och omsätta såväl forskningsresultat som medarbetarnas egna idéer. Den offentliga sektorn ska också vara pådrivande för att få fram innovationer inom områden som är av speciell vikt för att klara stora samhällsutmaningar, som exempel miljö, pedagogiska hjälpmedel eller medicin. Region Skåne ska även aktivt verka för att tillgången på riskvilligt kapital ökar.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Samarbetet mellan de skånska kommunerna ökar för att säkerställa bred tillgång till gymnasieutbildningar inom hela regionen

- Folkhögskolorna ska värnas och utvecklas ytterligare
- Samarbetet mellan lärosätena i Öresundsregionen stärks
- Fler kontaktytor mellan näringsliv och de akademiska institutionerna skapas för att underlätta förverkligandet och spridning av innovationer
- De positiva effekterna av ESS och MAX IV tillvaratas genom att befintliga system utvecklas och fler skapas för att omsätta forskningsresultaten i nya idéer och företag
- Klinisk och patientnära forskning ska ges ett större utrymme inom hälso- och sjukvården
- Satsningar ska göras för att stärka Skånes inkubatorer och Science Parks

Nationell nivå

- Resurserna till högre utbildning ökas för att möjliggöra att den kommer fler till del och säkerställa en god kvalitet
- Åtgärder ska vidtas för att adressera den bristfälliga kunskap som uppstått då forskning historiskt baserats på mannen som norm

2.5 Brottsförebyggande arbete

Brottsligheten förändras ständigt. Idag står Skåne inför stora utmaningar när det gäller till exempel den organiserade brottsligheten och skåningarnas upplevelse av otrygghet. Utmaningar som måste samverkas kring. Att känna sig trygg är en rättighet och en frihetsfråga. Valfärden måste stärkas för att förebygga utvecklingen av brott i samhället. Med gemensamma insatser tillsammans med myndigheter, kommuner, näringsliv och den ideella sektorn vill vi genom strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete verka för ökad trygghet för Skånes medborgare.

Tryggheten på akutmottagningarna i Skåne är viktig. Hot och kränkningar av personal kan aldrig accepteras. Säkerhetsperspektivet ska vara närvarande vid planering av lokaler, tekniska lösningar och utbildning för medarbetarna. Vidare ska det finnas ordningsvakter närvarande vid behov och det behövs skärpta straff för brott mot blåljuspersonal.

Regional nivå

- Det brottsförebyggande arbetet ska stärkas och alla ska känna sig trygga
- Tryggheten på akutmottagningarna ska stärkas

3 Infrastruktur och kollektivtrafik

Investeringar i infrastruktur och kollektivtrafik i Skåne är avgörande för att skåningar ska kunna ta sig till jobbet, skolan och till fritids- och kulturaktiviteter. En utbyggd infrastruktur och kollektivtrafik är även viktigt för att skapa en integrerad arbetsmarknad i hela Skåne och Själland. Genom satsningar på kollektivtrafik och infrastruktur kan vi höja kapaciteten, öka tillförlitligheten, förkorta restider och förbättra miljön.

Den socialdemokratiska framtidsvisionen handlar om att skapa lösningar för städer, orter och landsbygd för att hela Skåne ska leva. Det handlar i grunden om rättvisa och jämlikhet. Man ska kunna bo och verka i hela Skåne och kollektivtrafiken ska nå alla skåningar.

Socialdemokraterna i Skåne vill satsa på långsiktiga lösningar inom infrastruktur och kollektivtrafiken med målsättningen om en miljömässigt hållbar utveckling. En välplanerad infrastruktur och utvecklad kollektivtrafik är avgörande för hela regionens utveckling.

Att den skånska infrastrukturen och kollektivtrafiken fungerar är avgörande för Skånes utveckling men även för alla de kommunikationer som sker mellan Sverige och vidare ut i Europa.

3.1 En modern och tillgänglig kollektivtrafik utvecklar Skåne

Socialdemokraterna i Skåne vill satsa på att utveckla kollektivtrafiken i hela Skåne. Samtidigt ser förutsättningarna för resandet olika ut i olika delar av Skåne och för olika skåningar. Att se till skåningarnas olika behov är en grundbult i den socialdemokratiska visionen för hur vi bygger Skåne helt.

En väl utbyggd kollektivtrafik är också en jämställdhetsfråga. Resmönstren visar att kvinnor i större utsträckning reser kollektivt än män. Att satsa på att utveckla det kollektiva resandet ytterligare är därför ett sätt att utjämna ekonomiska skillnader mellan kvinnor och män.

För att det ska vara möjligt att bo och verka i hela Skåne måste transportsystemet erbjuda en mängd lösningar där kollektivtrafiken är grunden och bilen är ett komplement. *Hela resan*-konceptet ska vidareutvecklas, med en kombination av bland annat anropsstyrd kollektivtrafik, delad eller egen bil och cykel till en pendelparkering vid närmsta kollektivtrafiknod. Trafik- och linjelösningar mellan tåg och buss ska utvecklas som gör pendlingen smidigare till och från arbetsplatsen. På så vis avlastas även städernas större trafiknoder.

Det ska vara enkelt att kombinera olika trafikslag oberoende av var man befinner sig i regionen. Målsättningen är att antalet bilresor i storstäder ska minska i takt med att kollektivtrafik och cykelvägar byggs ut. Det ska bli enklare och säkrare att ta cykeln för de korta resorna.

3.1.1 En attraktiv kollektivtrafik för alla skåningar

Kollektivtrafiken ska hålla hög kvalitet, vara tillgänglig och ha hög kapacitet. För att möta de behov som finns i den skånska kollektivtrafiken ska en rad satsningar genomföras.

Socialdemokraterna i Skåne vill kommande mandatperiod vidareutveckla superbusskonceptet, vilket innebär investeringar i moderna superbussar som trafikerar och knyter ihop Skåne. Med superbussarna förändras även befintlig infrastruktur, med ombyggnation av vägar där superbussarna får egna körfiler. Hållplatser byggs om till superbushållplatser som kan vara kopplade till välplanerade gång- och cykelbanor samt pendelparkeringar för att skapa trygga miljöer som underlättar byten av färdmedel.

De regionala busslinjerna ska utvecklas. I stadstrafiken ska satsningar genomföras på eldrivna bussar och expressbussar. För att utbyggnaden av kollektivtrafik, infrastruktur och trafiklösningar ska fungera väl, krävs ett gott samarbete mellan regionen och kommunerna.

Bussar och tåg ska komma och gå i tid. Informationssystemet ska utvecklas så att resenären får bättre information och kan planera sin resa. Information vid trafikstörningar behöver särskilt utvecklas. Skånetrafiken ska också erbjuda en god ersättningstrafik vid problem och förseningar i tågtrafiken. Vidare ska tåg ha den kapacitet som krävs utifrån antal resenärer.

För att minska trängseln på bussar och tåg krävs investeringar i nya tåg och utökad busstrafik. Trängseln är ofta ett resultat av bristande underhåll av befintlig infrastruktur som innebär att förseningar och inställda turer skapar påfrestningar på trafiken. Socialdemokraterna i Skåne kommer därför fortsätta verka för ett förbättrat underhåll och utbyggnad av den skånska infrastrukturen samt nya tåg och utökad busstrafik.

Under resan ska resenärerna kunna utnyttja tiden för att till exempel jobba, vila eller studera. Standarden på kollektivtrafikfordonen ska vara god och fordon ska förses med trådlöst wi-fi.

En gemensam lösning för betalningar, information och tjänster som underlättar även för resenärer som är ovana vid att resa kollektivt ska utvecklas. Inom ramen för Skånetrafikens app ska skånska kultur- och fritidsevenemang tillgängliggöras. Möjligheten att resa med betalkort ska även fortsättningsvis finnas kvar i Skånetrafiken.

Socialdemokraterna i Skåne vill också stärka arbetspendlingen och det gränsöverskridande pendlandet. Utvecklingspotentialen på sträckningen Köpenhamn-Malmö-Lund-Helsingborg är mycket stor samtidigt som dagens utbud har nått sitt tak. För att fortsatt göra det enkelt och smidigt att välja kollektivtrafiken och för att attrahera de som har bilen som förstahandsval kommer investeringar göras i ett nytt tågssystem på sträckan. Tågsystemet ska erbjuda en högre kvalitetsnivå och kapacitet. Systemet ska både göra det enkelt för de som har bagage, barnvagnar och funktionsnedsättning. Samtidigt anpassas för dem som vill ha hög komfort, arbetsmöjlighet, lugn och ro eller umgås. Det kommer stärka skånska arbetspendlares och resenärers förutsättningar att smidigt ta sig till och från arbete, utbildning och fritidsaktiviteter.

Det ska också vara möjligt att söka och köpa biljett i hela Skåne och Själland i samtliga operatörers appar och biljettsystem. Målet är ett sömlöst och enkelt resande vilket bidrar till ökad mobilitet och binder ihop hela Skåne och Själland.

Socialdemokraterna i Skåne vill göra Skånes natur mer tillgänglig för skåningarna genom att bygga ut cykelleder och genom att göra skånska naturområden nåbara med kollektivtrafik. Skånetrafikens resenärsinformation ska utvecklas så att skåningarna enklare kan få information om hur man tar sig med kollektivtrafiken till våra skånska naturskatter.

3.1.2 En fossilfri kollektivtrafik från dörr till dörr

En av vår tids största utmaningar är omställningen till ett hållbart samhälle.

Klimatförändringarna ska motverkas. Skånetrafikens hela fordonsflotta ska ställas om till att använda klimatneutrala bränslen. Det handlar om en mångfald av klimatneutrala drivmedel.

El- och biogasdrivna fordon ska användas, men samtidigt ska öppenhet gälla för nya innovationer och lösningar som utvecklas. En mångfald av trafikslag och drivmedel är en styrka inför framtiden, och en del i arbetet för en fossilfri kollektivtrafik.

I landsbygdsområden krävs ibland andra lösningar än vanlig trafik. Ett exempel på åtgärd är att ge bilburna resenärer möjlighet att kombinera bil- och kollektivresande vid pendling till och

från tätorter. Idag körs anropsstyrd trafik för resenärer boende i glesbygd. Att utveckla den formen av trafik är ytterligare ett alternativ. Pendelparkeringar kan etableras även på mindre hållplatser. Nya tekniska lösningar ska utvecklas för att lösa de resebehov som finns för de som bor på landsbygden.

Hyrcyklar och god tillgång till bra säkra cykelparkeringar för olika typer av cyklar är också viktigt att utveckla för att skapa länkar mellan kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik. Det ska vara möjligt att låna hyrcyklar som är kopplade till kollektivtrafikens resebevis.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Punktligheten ska förbättras inom kollektivtrafiken
- Kollektivtrafiken ska byggas ut med fokus på hög kvalitet och tillgänglighet
- Pågatågstrafiken ska utvecklas över regiongränserna
- Kollektivtrafik ska byggas ut till och från Skånes flygplatser
- Superbusskonceptet ska utvecklas på fler sträckor i Skåne
- Regionbusstrafiken ska förstärkas
- Informationssystemen ska utvecklas så att resenären får uppdaterad information och kan planera sin resa
- Det nya taxesytemet ska utvecklas med nya betal-, information- och servicetjänster
- Investeringar ska genomföras i ett nytt tågsystem som trafikerar sträckan Helsingborg-Lund-Malmö-Köpenhamn
- Ett sömlöst kollektivtrafiksystem ska införas i Skåne och Själland som gör det möjligt att söka och köpa biljett i hela Greater Copenhagen i samtliga operatörers appar och biljettsystem
- Tillgängligheten till naturen ska förbättras genom utbyggnad av cykelleder och utvecklad kollektivtrafik
- Biljettpriserna ska vara på en rimlig nivå
- Standarden på fordonen ska höjas
- Trådlöst internet ska utvecklas på fordon i den skånska kollektivtrafiken
- Kollektivtrafiken i städerna ska stärkas med satsningar på eldrivna fordon och utbyggnad av expressbusstrafik
- Den anropsstyrda trafiken i glesbygdsområden ska utvecklas
- Det ska vara möjligt att låna hyrcyklar som är kopplade till kollektivtrafikens resebevis

Nationell nivå

- Nattåget Skåne-Stockholm ska utvecklas och bli bättre och mer tillgängligt
- Fler kommuner som har godstrafik på järnväg genom eller nära tätorter ska också erhålla persontrafik på dessa sträckor

3.2 Investeringar i infrastruktur gör Skåne starkare

Socialdemokraterna i Skåne ser stora behov av investeringar i underhåll och utbyggnad av den skånska infrastrukturen. Såväl utbyggnad som förbättrat underhåll av järnvägen är centralt för att den regionala kollektivtrafiken och godstrafiken på spår ska utvecklas.

Det är viktigt att robustheten i systemet också prioriteras. Skåningarna ska kunna ta sig runt arbetsmarknadsregionen snabbt och enkelt med kollektivtrafik och därför måste underhållet prioriteras. Satsningar på nya stambanor och investeringar i dubbelspår på hela Väst kustbanan samt Skånebanan kommer att öka kapaciteten, minska restiderna och skapa förutsättningar för bättre förbindelser. Det bidrar till en stärkt arbetsmarknad och bättre klimat. Även underhållet av banorna som kopplar ihop Skåne med omvärlden är prioriterat. Socialdemokraterna i Skåne vill att dialogen mellan staten, regionen och kommunerna ska förbättras samt att Trafikverket förstärker underhållet av den skånska järnvägen.

Den spårbundna trafiken utvecklas genom etableringen av spårvagnstrafik i Lund. Socialdemokraterna i Skåne kommer fortsätta verka för att spårvägen i Lund ska vara i drift våren 2020.

Integrationen mellan Skåne och Danmark ska öka. En god infrastruktur skapar förutsättningar för jobb och tillväxt. Infrastrukturen i de två länderna måste planeras gemensamt, så att hela regionen kan dra nytta av de investeringar som sker i både Danmark och Sverige. Fler fasta öresundsförbindelser är av stor vikt för att möjliggöra ökad arbetspendling, samtidigt som det också skapar kapacitet för att överföra mer gods till järnväg.

Vi socialdemokrater menar att den fasta förbindelsen mellan Helsingborg och Helsingör ska påbörjas så snart det går. Öresundsmetron mellan Malmö och Köpenhamn är kopplad till utbyggnad av Köpenhamns metro. Vår uppfattning är att den fasta förbindelsen mellan Helsingborg och Helsingör ska byggas före metron, men att metron kan byggas oberoende av om en HH-förbindelse har beslutats.

En fast förbindelse med en vägtunnel och en järnvägstunnel mellan Helsingborg och Helsingör ger Helsingborg och nordvästra Skåne samma tillgänglighet till Köpenhamn som Lund och mellersta Skåne idag har via Öresundsbron. En HH-förbindelse ger invånarna i Skåne och Halland en kraftigt ökad tillgång till en större arbetsmarknad och en ökad tillgänglighet till Köpenhamns flygplats. Med en HH-förbindelse och en utbyggd Skånebana kortas restiden mellan Kristianstad och Helsingör avsevärt vilket innebär att även nordöstra Skåne får fördelar av en HH-förbindelse. Samtidigt skapas en ringlinje runt Öresund där HH-förbindelsen blir en viktig länk för transportkorridoren mellan Hamburg och Oslo.

En Öresundsmetro är kopplad till utvecklingen av Köpenhamns metrosystem och innebär att restiden mellan Malmö och Köpenhamn kan kortas till 20 minuter samtidigt som Köpenhamn och Malmös bostads- och arbetsmarknad knyts närmare samman vilket påverkar en miljon invånare. Öresundsmetron avlastar Öresundsbron för persontågstrafik och utvecklar en ökad tillgänglighet mellan städerna och omgivande regioner. Öresundsmetron blir ett viktigt verktyg för att Malmö och Köpenhamn ska bli samverkande stadsdelar i en stark storstad som utgör en regional och nationell ekonomisk motor.

3.2.1 En godstrafik som säkerställer att varor och produkter kommer fram i tid

Skåne har en avgörande roll för transporter som passerar Sveriges gränser. Omkring 80 % av godstransporterna i Skåne har sin målpunkt utanför regionen. Godstransporter behöver förflyttas från vägtransporter till järnväg och sjöfart. Om godstransporterna ska bli mer hållbara och samhällsekonomiskt effektiva krävs fortsatta satsningar på ny teknik och förbättrad infrastruktur. Godstransporter tar ett stort utrymme både på järnväg och väg.

Godstransporterna är viktiga för Sverige och Skåne. För att använda infrastrukturen på ett effektivt sätt och för en hållbar miljö behöver godstransporter företrädesvis ske på järnväg och

sjöfart. Det gods som behöver finnas på väg måste samordnas bättre, och inte minst i storstäderna behöver vi styrmedel som främjar en mer effektiv logistik.

En bra infrastruktur är avgörande för den svenska export- och importindustrin. De skånska hamnarna har därför en strategiskt viktig funktion för hela landet och ska betraktas som ett riksintresse. Hamnarnas utveckling skapar möjligheter till mer hållbara transporter, ökad internationell handel och fler jobb.

Många lastbilar som kör i Skåne idag kommer från andra länder. Det är viktigt att säkerställa att dessa förare följer svenska regler, det rör bland annat viloregler, tiden de spenderar i Sverige och vinterdäck. Kostnaderna för att transportera gods på väg är för låg, och för att skapa mer rättvisa förutsättningar för de olika transportsätten är det viktigt att transportörerna betalar den verkliga kostnaden.

Godstransporter på järnväg är bättre ur miljösynpunkt, både då tåg drivs på el, men också då ett tåg kan ta fler vagnar/containrar än lastbilstrafik. Godstransporter på järnväg kan dock skapa trängsel på spåren där det behövs utrymme för persontransporter. Det är viktigt att se till att en överflyttning till gods på järnväg inte gör att det blir mindre utrymme för persontransporter.

En stor del av det gods som transporteras genom Skåne ska till delar av Sverige som kan nås via havet. Sjöfarten är ett effektivt transportsätt, som transporterar mycket gods med relativt låga utsläpp. För att skapa förutsättningar för mer gods på sjön måste konkurrensfördelarna för sjöfarten förbättras.

3.2.2 Investera i säkra och bra vägar samt utveckla gång- och cykelstråk

Trafiksituationen på E6 genom västra Skåne är ansträngd. Den tunga trafiken är betydande. Köbildningar på grund av olyckor eller andra trafik hinder är vanligt förekommande. Mer av trafiken måste därför föras över till järnväg och kollektivtrafik. Förbättrad trafiksäkerhet genom variabla hastighetsgränser, omkörningsförbud under vissa tider för tung trafik och effektivare på- och avfarter måste till. Förutsättningarna för att bygga ut E6 genom Skåne till en trefilig motorväg på fler avsnitt ska ses över.

Det är angeläget att hela E22:an avlastas. Vägen binder ihop västra och östra Skåne till en gemensam arbetsmarknadsregion. Dessutom är E22:an viktig för att utveckla en modern och effektiv kollektivtrafik. Idag möter den inte våra högt ställda krav på trafiksäkerhet. Därför är det viktigt att hela E22:an byggs ut till motorvägsstandard.

Säkerhetsarbetet i trafiken måste omfatta både stad och landsbygd, bussfiler, trottoarer och cykelleder. Fortfarande omkommer och skadas allt för många människor i trafiken. Det finns mycket som kan göras för att situationen ska bli bättre. Dessutom är det viktigt att busshållplatser är säkra ur trafikhänseende och trygga med tanke på belysning och buskage.

Socialdemokraterna i Skåne vill också satsa på gång- och cykeltrafik. Det är viktigt för att främja folkhälsan. Det finns redan idag ett omfattande nät av cykelleder men dessa behöver förbättras för att fler ska kunna ta cykeln till jobbet eller studierna eller ge sig ut på längre rekreations- och motionsrundor. För att cykeln ska bli ett alternativ till bilen vid kortare resor krävs säkra cykelleder i och mellan städer. Cyklingen behöver även ges större utrymme i tätorternas infrastruktur. Cykling har egna förutsättningar som måste tas hänsyn till, och måste hanteras som ett eget trafikslag separat från bil- och gångtrafik.

Åtgärder som kan genomföras är grön våg i trafikljusen anpassat till cykel, utveckla smarta cykelstråk i städer och orter. Som cyklist ska det vara enkelt och lätt att ta sig fram och

trafiklösningar måste vara välplanerade och anpassade för att möta krav på säkerhet och trygghet.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Åtgärder ska genomföras som underlättar för vardagsresor med cykel, cykelsport, rekreation och cykelturism
- Cykelstråk som anknyter till kollektivtrafik ska förbättras och cykelparkeringar vid stationer och hållplatser ska byggas ut
- Cykeln ska vara lätt att ta med på Skånetrafikens tåg

Nationell nivå

- Fyrspår Malmö-Hässleholm ska byggas ut och trafikeras med hösthastighetståg
- Dubbelspåret på de delar av Västkustbanan som saknas ska byggas ut
- Skånebanan ska få dubbelspår mellan Kristianstad och Helsingborg
- Projektering av Simrishamnsbanan och utbyggnad av Lommabanen och Söderåsbanan ska påbörjas
- Förutsättningar ska ses över för att bygga ut E6 genom Skåne till en trefilig motorväg på fler avsnitt
- Hela E22:an inom Skånes ska byggas ut till motorvägsstandard
- Den danska och svenska staten ska under mandatperioden besluta om en ny fast förbindelse mellan Helsingborg och Helsingör
- Arbetet för att planera en metro mellan Malmö och Köpenhamn ska fortsätta
- Godstransporter på väg ska stå för sina verkliga kostnader
- Mer godstransporter ska flyttas över från väg till järnväg och sjöfart
- Dialogen med staten ska förbättras och Trafikverket ska förstärka underhållet av den skånska järnvägen

4 Miljö och klimat

Klimatförändringar har en allt större påverkan på vår region. Extrem väderlek påverkar infrastrukturen och företag lika mycket som privatpersoner. Det kan handla om regnmängder, höga vattenstånd, storm- och erosionsskador och sinande grundvattennivåer. Om jordens medeltemperatur fortsätter att stiga i nuvarande takt leder det till mycket allvarliga konsekvenser. Socialdemokraterna i Skåne ser allvarligt på klimatförändringarna. Det är en ödesfråga att effektivt kunna motverka dessa.

På få områden blir sammanhanget mellan stad och land så tydligt som i miljöpolitiken. Skadliga utsläpp till vatten, mark och luft drabbar alltid hela regionen och konsekvenserna slår mot samtliga invånare, nutidens och kommande.

En växande befolkning ställer också krav på ökade insatser för att skapa en hållbar utveckling och en ekonomi som bygger på ett kretslopp – en cirkulär ekonomi. Miljöhänsyn måste prägla hela produktionskedjan från råvara till konsumtion, bättre samordning måste ske mellan olika politikområden och nya sätt att omvandla avfall till resurser behövs för att ta vara på jordens tillgångar.

Sveriges socialdemokratiskt ledda regering har gjort den största satsningen någonsin på miljö- och klimatområdet. Konkret handlar det bland annat om investeringsstöd till lokala och regionala initiativ för att minska utsläppen av växthusgaser, medfinansiering till att bygga ut kollektivtrafik och cykelinfrastruktur och stora satsningar på järnvägsunderhåll. Det är viktiga investeringar i hela Sverige för att minska utsläppen av växthusgaser, för att ställa om till förnybar energi och för att värna biologisk mångfald i hav och på land. På samma sätt som Sverige leder på internationell nivå är Skåne en föregångare bland Sveriges regioner och landsting i arbetet för långsiktig hållbar utveckling. Region Skåne har sänkt användningen av fossila bränslen avsevärt, miljömässig hänsyn tas i upphandlingar och aktivt arbete sker för en klimatneutral och klimatanpassad verksamhet.

Men även om många insatser finns på både nationell och regional nivå behöver vi öka takten för att nå målen om att Region Skåne ska vara fossilbränslefritt 2020 och klimatneutralt 2030. Vi socialdemokrater ska verka för att Skånes kommuner, näringsliv, akademi och civilsamhälle arbetar för att nå målen i Agenda 2030 – FN:s 17 globala hållbarhetsmål. Region Skåne ska samordna och följa upp att målen nås.

4.1 Lantbruk och livsmedel

Den skånska livsmedelproduktionen utgör en väsentlig del av Skånes ekonomi och en garant för vår matförsörjning. Livsmedelsproduktionen påverkas av sårbarheten för klimatförändringar, konkurrerande markanvändning och utarmningen av den biologiska mångfalden. Skånes åkermark måste värnas, speciellt då antalet invånare som ska försörjas växer och det finns ett behov av att skånsk livsmedelsproduktion ska öka.

Samtidigt är belastningar från lantbruket påtagliga vad gäller övergödning och kemikalieanvändning. Vi socialdemokrater vill i dialog med lantbrukssektorn och forskningen hitta lösningar på vägen till ett hållbart lantbruk.

Stödet till skånskt lantbruk ska utvecklas. I upphandlingar ska miljömässiga krav som tar hänsyn till transporternas miljöpåverkan och djurens välfärd ställas. Målet är att öka andelen ekologiska och närproducerade livsmedel samt främja produkter som lever upp till svensk djurskyddslagstiftning. Konsumenters stigande efterfrågan av ekologiska produkter ska

tillfredsställas genom att underlätta förutsättningar och stimulera till en utökad andel ekologisk produktion.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Skånes livsmedelsförsörjning ska säkras
- Andelen ekologisk produktion ska öka
- Miljömässig hänsyn i Region Skånes upphandlingar ska fortsätta utvecklas och användas i ökad omfattning för att främja ekologisk produktion, närproducerade livsmedel och djurens välfärd
- Arbetet för att nå målet om ett fossilfritt Skåne 2020 och ett klimatneutralt Skåne 2030 ska intensifieras
- Region Skåne ska gå före i arbetet med en giftfri miljö
- Den biologiska mångfaldens betydelse för folkhälsa, en god livsmiljö och för livsmedelsproduktionens värdekedja ska synliggöras

Nationell nivå

- Lantbruket ska få stöd att bli hållbart

4.2 Vatten

Belastningen av kemikalier, bakterier, läkemedelsrester och plast i form av skräp och i partiklar har påvisats i oroväckande mängder i vattendrag, sjöar och hav. Genom en sammanhållen, långsiktig och genomtänkt vattenplanering kan vi se till att Skånes vatten är tjäntligt och drickbart. För att säkra dricksvattenförsörjningen måste de skånska reservvattentäkterna värnas. Det är av stor vikt för att minska sårbarheten i vattenförsörjningen. Vi ska utöka det strategiska samarbetet med bland andra Skånes kommuner, Sydsvatten, NSVA och VA-Syd för att göra de nödvändiga krafttagen för vårt skånska vatten.

Öresund och Östersjön har nyckelroller för Skåne vad gäller rekreation, turistnäring och fisket. Problemen i Hanöbukten, med sjuka fiskar och låg havsvattenkvalitet är oroande. Region Skåne samverkar med Länsstyrelsen i Skåne och lokala aktörer för att stödja insatser för att komma åt den akuta problematiken som rör fiskeripolitiken. För att skapa en bättre havsvattenkvalitet behöver utsläppen från stora industrier granskas och kraven på rening skärpas. De regionala insatserna ska utökas och bättre gränsöverskridande samarbete krävs för att haven ska bli renare.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Belastningen på Skånes vatten ska minska
- Den strategiska dricksvattenplaneringen ska utökas

Nationell nivå

- Det internationella samarbetet för att rädda våra hav ska förstärkas
- Kraven på rening ska skärpas

4.3 Naturskydd

Beroende av ekosystemtjänster och naturresurser ökar samtidigt som många naturvärden är hotade. Utvinning av naturtillgångar, oavsett varifrån de kommer måste ske med hänsyn till deras ändlighet och exploateringens miljöpåverkan.

Socialdemokraterna i Skåne verkar för att förbjuda bottentrålning. Vad gäller mineralutvinning ska minerallagstiftningen inkludera ekologiska aspekter och ge kommunerna möjlighet att stoppa olämpliga projekt.

Den biologiska mångfalden i Skåne ska bevaras och vårdas. Naturen ska vara tillgänglig för alla. Stiftelsen Skånska Landskap och Skåneleden är redan viktiga parter i detta arbete, men vi socialdemokrater vill även förstärka samarbetet med de privata markägarna. Våra unika lövskogar och betesmarker som är karakteristiska i det skånska landskapet ska skyddas. Fler våtmarker behöver restaureras, mera skogsbruk miljöcertifieras och större naturarealer skyddas.

Det är också angeläget att värna strandskyddet för att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens tillgång till strandområden, för att bevara djur och växtlivet och för att undvika att delar av bebyggelse och infrastruktur blir alltför sårbart för översvämningar. Stigande havsnivåer och klimatförändringar utgör ett hot mot Skånes kuster. På vissa ställen har erosionen redan ätit upp sandstranden och havet går direkt in på tomtgräns.

Våra städer ska ha tillräckligt med grönytor för människors rekreation och renare luft. Stads- och villaträdgårdarnas betydelse för den biologiska mångfalden är större än man tidigare förstått och det medvetandet ska vi arbeta vidare med.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Skånes varierande natur och biologiska mångfald ska vårdas
- Arbetet med tillskapandet av fler så kallade Naturum ska stödjas

Nationell nivå

- Utvinning av naturtillgångar endast ska få ske med hänsyn till exploateringens miljöpåverkan

4.4 Det fossilfria samhället

För att minska utsläppen av växthusgaser krävs investeringar i effektiv klimat- och miljövänlig teknik i Region Skånes verksamheter. Motsvarande krav måste ställas på de varor och tjänster som upphandlas på marknaden.

Det ska vara enkelt att leva miljövänligt. Kollektivtrafiken ska utvecklas för att minska bilanvändandet. Fler ska på ett säkert sätt använda cykel och elcykel. Vi socialdemokrater ska driva på utvecklingen av laddinfrastruktur för elbilar som, precis som elcyklar, kommer att öka i antal på grund av regeringens satsningar.

Region Skåne ska jobba vidare med att Skåne blir fossilfritt: Ingen fossil energianvändning i byggnader, inget fossilt bränsle i transporter och ingen användning av fossil el ska förekomma i regionens verksamhetsområden. Produktion av energi från förnybara källor, sol, vind, vatten, biomassa och avfall ska främjas. Skåne har goda förutsättningar för detta.

Omställningen till fossilfri materialanvändning i samhället ska stödjas. Material som kommer från förnybara, växtbaserade källor har en möjlighet att ingå i naturens egna kretslopp. En successiv övergång med början här i Skåne och nu är ett viktigt bidrag för att på sikt kunna bryta vårt beroende av ändliga produkter.

Det redan framskridna arbetet med energieffektivisering ska utökas, inte minst i renoveringen av Miljonprogrammets bostadsområden.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Utsläppen av växthusgaser ska minska drastiskt
- Antalet resande med kollektivtrafik och eldrivna fordon ska öka
- Region Skåne ska vara fossilfritt 2020 avseende drivmedel och energiförsörjning
- Region Skåne ska bidra till utveckling och användning av förnybara, växtbaserade material

5 Kultur och idrott

5.1 Kultur

Kulturen är en viktig kraft för demokrati och delaktighet. Ett rikt kulturliv bygger broar, motverkar fördomar och skapar mötesplatser, den hjälper oss att förstå och uppfatta vår omvärld. Detta är viktiga delar för ett levande och demokratiskt Skåne. Vi socialdemokrater står upp för det demokratiska samhälle där yttrandefriheten är en bärande pelare. Vi lever i en tid där värdet av att lära med varandra är större än någonsin och vi behöver mötesplatser för diskussion, debatt och kunskapsinhämtning. Med satsningar på musik, film, teater, folkbildning och bibliotek ges möjligheter för möten och idéer. Kulturen ger människor möjlighet att växa och utvecklas.

Barn och unga är en särskilt prioriterad grupp som ska garanteras en likvärdig tillgång till kulturutbudet oavsett bostadsort eller klassbakgrund. Här är samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer betydelsefull. Barn och unga ska få tillgång till kultur i tidig ålder, både att uppleva och genom att själva vara med och skapa. Det ger barn och unga en naturlig ingång till kultur och bildning.

För ett rikt kulturliv i Skåne behövs både bredd och spets. En fungerande kulturskola som är öppen för alla är en mycket viktig del i kulturpolitiken. Skåne har även ett brett kulturutbud. Här finns symfoniorkestrar, dansinstitutioner, opera och teatrar. Det finns dessutom Skånes populära konstrundor, våra bibliotek, muséer och många fria kulturutövare. Alla dessa är viktiga för att kunna erbjuda skåningarna ett brett kulturutbud.

Vi socialdemokrater vill fokusera mer på det egna skapandet och utövandet då detta berikar och utvecklar Skåne. Vi behöver kreativitet och nytänkande för att möta morgondagens utmaningar samtidigt som gemensamma intressen sammanför människor. Det egna skapandet och utövande kan vara vid en snickarbänk, i en musikstudio, i en kulturförening eller vid staffliet.

Biblioteken är centrala institutioner i demokratin.. Bibliotekens utveckling till lokala kulturhus ser vi positivt på och vi ser gärna att våra bibliotek fortsätter vara naturliga mötesplatser och att det då också kommer se olika ut utifrån lokalsamhällets förutsättningar.

Folkbildningen är liksom våra bibliotek viktiga aktörer för kulturens utveckling. Folkbildningen i Skåne når varje dag många genom sina aktiviteter och är på så sätt viktiga för att kulturen ska nå så många som möjligt.

Skåne ska vara en stark, öppen och innovativ kulturregion där alla känner sig välkomna. Region Skånes kulturpolitiska ansvar är att göra kulturupplevelser av hög kvalitet tillgängliga för så många som möjligt. Alla ska ha möjlighet att delta i Skånes kulturliv och kulturupplevelser. Önskemål och efterfrågan på olika kulturuttryck skiftar med ålder och intressen och kulturen behöver bygga strukturer för att kunna möta detta. Fler människor ska, oberoende av individuella och geografiska förutsättningar, ha tillgång till ett brett och varierat kulturliv. Skånes befintliga kulturinstitutioner ska också finnas på fler platser än idag. Nya samarbeten för detta ska utvecklas tillsammans med kommunernas skolor, studieförbund, folkhögskolor och arrangörsföreningar.

Socialdemokraterna vill verka för att kulturen finns tillgänglig i hela Skåne och ska vara till för alla.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Skåne ska ha ett rikt konst- och kulturliv av hög kvalitet med både bredd och spets
- Alla skåningar ska kunna ta del av kulturen på lika villkor
- Barn och unga ska ges möjlighet att utveckla sina kulturuttryck
- En mångfald av kulturella mötesplatser ska utvecklas
- Folkbildningen ska stärkas
- Den regionala turnéverksamheten ska utvecklas och stärkas
- Nya plattformar för kultur och eget skapande ska utvecklas
- Kultur och konst i offentliga miljöer ska främjas

5.2 Idrott

Idrotten har en stark roll i människors vardag. Idrott är en plats för möten mellan människor, där reflektion över den egna rollen för en grupps utveckling är ständigt närvarande. Alla former av ideellt föreningsliv skapar mötesplatser och arenor för det demokratiska samtalet.

För folkhälsan är idrottsrörelsens betydelse obestridlig. Samtidigt ser vi bland unga att endast 44 procent av pojkarna och 22 procent av tjejerna får tillräcklig fysisk aktivitet. Det är också stora klassrelaterade skillnader i organisationsgrad. Det är viktigt att ge alla likartade möjligheter. Att involvera fler människor i de ideella idrottsföreningarna är ett sätt att stärka folkhälsan och i slutänden demokratin.

I detta ligger också frågan om jämställdhet. Att ge flickor och pojkar, män och kvinnor, unga och äldre, lika förutsättningar att utöva idrott är viktigt. Frågan är komplex till sin karaktär eftersom olika idrottsformer medför olika kostnader. Därför är det viktigt med ett aktivt arbete för ett jämställt idrottsutövande. Att ha en tillåtande och öppen attityd samt att möjliggöra för alla att prova på många olika idrotter är avgörande för framgång i att likställa kvinnligt och manligt idrottsutövande.

För att stärka idrottens roll som mötesplats och främja folkhälsan krävs ökad samverkan mellan Region Skåne, kommunerna och idrottsrörelsen. Målet är kraftig öka unga människors fysiska aktivitet för att utjämna skillnader i hälsa.

Därför vill Socialdemokraterna i Skåne att:

Regional nivå

- Idrottens roll som mötesplats för människor med olika bakgrund ska stärkas
- Ett jämlikt idrottsutövande och engagemang ska främjas
- Jämställdhetsarbetet inom idrottsrörelsen ska stärkas, bland annat genom att uppvärdera tjejers idrottande men även genom att stärka medvetenheten kring jämställdhetsfrågor
- Ett regionalt samverkansforum för idrottsfrågor där både idrottsrörelsen, kommunerna och Region Skåne är representerade ska skapas